

na obdobný projekt realizovaný v nedávné době — Archeologický atlas Čech. V úvodu oba editoři zmiňují dosavadní nedostatečnou prezentaci archeologických výzkumů (a jejich závěrů) širší veřejnosti, neboť s tím je spojeno nebezpečí nevědomosti, které již tolikrát stálo u zničení řady památek. Představovaná kniha je ovšem skvělým příkladem takovéto prezentace — aniž by ovšem slevovala z odborné úrovně. Výklad je ale v knize podán pokud možno stravitelnou formou, ovšem bez módního podbízení či nepatřičných simplifikací, což dává knize výborné předpoklady pro její recepci i u širšího okruhu zájemců.

Tomáš Velička

Tematické číslo francouzské revue pro 17. století věnované Slezsku

Není úplně běžné, aby renomovaná francouzská revue věnovaná 17. století zasvětila tematické číslo problematice jedné země České koruny, totiž Slezsku.¹ Jeho editoři, známí historikové znalí češtiny a středoevropských poměrů, Olivier Chaline a Nicolas Richard, byli motivováni snahou představit západoevropskému frankofonnímu publiku tento velmi složitý a v celoevropské perspektivě takřka neznámý region (respektive slezská vévodství, číslo je nadepsáno *Les duchés de Silésie au XVIIe siècle*). Zdůraznili přitom zejména jeho právní a teritoriální složitost (tak již v úvodu), ale i náboženská specifika. Autoři poskytli základní bibliografii (kde jsou zastoupeny i důležité tituly české a polské, převládají ovšem práce německé) a chronologický přehled, poměrně cenné jsou i mapy (dost obtížné je ovšem najít jméno jejich autora a poněkud nešťastná se mi jeví volba německých místních názvů v jejich legendě), které ukazují proměny Slezska mezi začátkem 17. a začátkem 18. století, s důrazem na složitou strukturu tamních knížectví.

Úvodní studie sice nepopírá náležitost Slezska k České koruně a poměrně obratně zdůrazňuje charakter země na pomezí různých vlivů, na pomezí Svaté říše římské, polských a českých území, vychází ale především z německé literatury, často i starší. Když cituje prameny (ovšem spíše ze starých tisků, rešerše v nevydaných pramenech tu ke slovu vlastně nepřichází), činí tak ve francouzštině, bez uvedení originálu a autora překladů. Nad složitými slezskými dějinami je nadhled nezbytně nutný — zde však hraničí i s omyly a povrchností. Např. roku 1945 určitě nepřišli polští obyvatelé do Slezska jen z východních oblastí zabraných Sovětským svazem (ale také z oblasti Velkopolska), příslušnost slezských knížectví k České koruně se nedatuje až rokem 1335 (opomíjí se přemyslovský vliv ve Slezsku). Jen s rozpaky mohu přijmout citování práce Normana Daviese jako referenční k dějinám Vratislavi.² Slezsko je tu představeno v podstatě jako samostatná země, vazba na Českou korunu se spíše opomíjí (např. slezský Majestát je vylíčen jako by sám o sobě), výběr literatury je dost naho-

1 *XVIIe siècle*. Revue publiée par la Société d'Étude du XVIIe siècle avec concours du C.N.L., Octobre 2016, No 273, 68e année, no 4.

2 Norman DAVIES — Roger MOORHOUSE, *Microcosmos, Portrait of a Central European City*, Londres, Jonathan Cape, 2002.

dílý. Nepřesně je charakterizován status Kladska, myslím, že nadsazen je tu význam vazby Slezska na hnězdenskou provincii.

Do jisté míry myšlenky úvodu opakuje esejistický text Pierra Béhara o Slezsku v 17. století. Radek Fukala zde zúročuje své znalosti širších souvislostí slezských dějin. Gabriela Wąs se zaměřila na souvislosti slezských knížectví s polským státem. Konfesní poměry nastiňuje Joachim Bahlcke, Marie-Thérèse Mourey a Paweł Migasiewicz se zaměřili na literaturu a výtvarné umění slezského prostoru, zejména opět se zdůrazněním umělecké a akademické peregrinace a významu Slezska jednak v kontextu říšském, jednak v souvislostech habsburských zemí. Čtenář nabývá dojmu o slezské specifčnosti (hlavně co se týče etnické a náboženské rozmanitosti), ale jako by byla výlučná. Chybí tu např. pohled na poměry lužických markrabství, v mnohém obdobné, nebo i srovnání se situací v polsko-litevské unii. Většina autorů tematického čísla vychází pouze ze sekundární literatury.

Frankofonní čtenář tak dostává do ruky patrně první souhrnný pohled na slezský region v 17. století — tento pohled však v mnohém konzervuje starší klišé a přináší některé nepřesnosti. Bylo by vhodné zohlednit aktuální výzkumy např. současných vřatislavských historiků, publikované i anglicky (projekt *Cuius regio*). Snad ale tento svazek podnítl další zájem o tuto pozoruhodnou oblast, která jako by programově rozbíjí všechny „tvrdé pravdy“ o vývojových tendencích raného novověku (stavovství, konfesionalizace apod.). Osobně bych uvítal, kdyby se francouzští vydavatelé zaměřili v dohledné době na Horní a Dolní Lužici, což by jistě přispělo k pochopení jednak zvláštnosti střední Evropy a České koruny.

Jan Zdichynec

Česko-saská výstava v Chemnitz a Praze

Symbolicky na den sv. Václava roku 2018 byla v státním muzeu pro archeologii v Saské Kamenici (Chemnitz) zahájena výstava nazvaná poeticky *Sachsen Böhmen 7000. Liebe, Leid und Luftschlösser* (Sasko — Čechy 7000. Lásky, žal a vzdušné zámky), pořádaná ve spolupráci s Národní galerií v Praze. Na jaře 2019 na ni navázala česká verze, jež našla zázemí ve Šternberském paláci v Praze a nazvána byla *Čechy — Sasko. Jak blízko, tak daleko*. Hlavními kurátory byly archeoložky Claudia Vattes a Doreen Mölders, na české straně spolupráci zajišťoval historik umění Marius Winzeler, působící nyní v Praze. K oběma výstavám vyšly již katalogy, objemnější pro saskou verzi; na tomto místě se však pokusím předestřít jen několik svých dojmů z obou expozic.

Velmi ambiciózně působila saská varianta výstavy, umístěná v důstojných prostorech moderního muzea v Chemnitz. Poněkud matoucí byl ovšem její architektonický koncept, rozbíjející prostor do řady jen volně chronologicky řazených oddílů, sjednocených barevností a jednou osobností (např. sv. Ludmila) — tuto kompozici převzal potom i katalog. Návštěvník výstavy se tak pohyboval nutně v kruhu, někdy nebyly jasné časové přechody a návaznost jednotlivých oddílů. Kurátoři výstavy se snažili vždy vedle sebe postavit exponáty saské a české provenience. Je ovšem třeba říci, že se věnovali jen poměrně málo vymezení tomu, co znamená „saský“ a „český“ — známé